

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI
ȘI PROTECȚIEI SOCIALE
AMPOSDRU

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

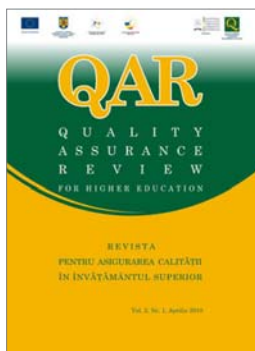
Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI
CERCETĂRII
TINERETULUI
ȘI SPORTULUI
OPOSDRU

AGENȚIA ROMÂNĂ
DE ASIGURARE A
CALITĂȚII ÎN
ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR

Quality Assurance Review for Higher Education

Analizând trecutul, trăind prezentul și prefigurând viitorul prin ochii studenților

Ioan Curtu, Mariana Domnica Stanciu, Mircea Ivănescu, Mihai Floroiu

Quality Assurance Review, Vol. 2, Nr. 1, Aprilie 2010, p. 5 – 14

Publicat de: Consiliul Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Superior - ARACIS

Locul publicării: București, România

Tipul publicației: tipărit, online

Quality Assurance Review este editată în cadrul proiectului „Asigurarea calității în învățământul superior din România în context european. Dezvoltarea managementului calității academice la nivel de sistem și instituțional”, Contract POSDRU/2/1.2/S/1, cod proiect 3933.

Pentru a reproduce un text din revistă este necesar acordul scris al colegiului de redacție al revistei Quality Assurance Review.

Răspunderea pentru textele scrise aparține autorilor.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

FONDUL SOCIAL EUROPEAN

Investește în
OAMENI

Analizând trecutul, trăind prezentul și prefigurând viitorul prin ochii studenților

Ioan CURTU

Mariana Domnica STANCIU

Mircea IVĂNESCU

Mihai FLOROIU

Prof. univ. dr. ing. Președinte ARACIS/Manager proiect ACDEMIS

dr. ing. Asistent Coordonator Activitate 4 și 5 în proiectul ACEDEMIS

prof. univ. dr. ing. Coordonator Activitate 4 și 5 în proiectul ACEDEMIS

lect. univ. dr. Manager Adjunct Proiect

Rezumat: *Articolul reprezintă o sinteză a problemelor pe care studenții le-au sesizat privind calitatea instituțională și a procesului de învățământ din universități. Implicarea studenților în activitățile de autoevaluare și evaluare a relevat pe de o parte preocupările și așteptările studenților în ansamblul lor, cât și viziunea realistă, sinceră și profundă a problemelor constatate și semnalate de aceștia în rapoartele lor. Dacă acestea sunt cunoscute de factorii de decizie ai universităților/facultăților, există șansa ca multe din ele să fie soluționate. Dorința studenților în acest sens este de a fi parteneri în asigurarea calității universitare și nu doar beneficiari.*

Cuvinte cheie: *studenți, așteptări, învățământ centrat pe studenți.*

Abstract: *The article summarizes the problems concerning the quality of the educational process and the institutional quality of the universities that students singled out. The involvement of students in the evaluation and self-evaluation activities revealed the expectations and concerns of the students but also their realist perspective, sincere and profound, on the problems found and included in their reports. If these problems are brought to the attention of the decision makers in the universities/faculties, there is a chance that many of them are solved. It is the students' will to be to be partners in ensuring the academic quality and not just beneficiaries.*

Keywords: *students, expectations, student centred education.*

În contextul actual al dezvoltării societății umane caracterizat prin ritmul accelerat de dezvoltare a proceselor și tehnologiilor, mobilitatea bunurilor, serviciilor și persoanelor, globalizare și competitivitate, învățământul - ca sistem și proces, cunoaște o dinamică și o schimbare a centrelor de „greutate“ în pas cu societatea actuală.

Astfel, în prezent se vehiculează tot mai mult ideea de învățământ centrat pe student, materializat prin împărțirea responsabilităților, flexibilitatea traseului de învățate, autonomia celui ce învață, competențe bine definite, punerea accentului pe învățare – pe calitatea învățării și mai puțin pe predare, etc. Aceste idei sunt mult utilizate în mediul preuniversitar și universitar, însă aplicarea lor întâmpină dificultăți ce țin atât de funcționalitatea sistemului de învățământ românesc în ansamblul său, cât și de rezistența (inerția) umană la schimbare. Ori studenții simt nevoia de schimbare, de implicare activă în viața academică. Se constată, cu părere de rău, că în universități ajung studenți tot mai slab pregătiți din punct de vedere al cunoștințelor de bază, competențelor și deprinderilor. Am putea spune că la intrarea în facultate, sunt 3 categorii de studenți: cei mai mulți sunt cei care se înscriu la facultate pentru că așa e moda – de a avea studii superioare, fără a analiza profesia pe care urmează să o aibă (în genere, aceștia sunt studenții care ajung la o facultate pe locurile bugetate pentru că nu au ocupat în altă parte locurile fără taxă), o altă categorie este cea a celor care urmează o facultate pentru că își doresc acel profil profesional sau pentru că în liceu și-au dezvoltat mai mult latura umanistă sau reală – foarte puțini, iar o altă categorie o reprezintă studenții înscriși la facultățile care au o cere mai mare pe piață, respectiv „sunt la modă“. Indiferent de ponderea acestor categorii, lucrând cu studenții constatăm că aceștia au un interes scăzut față de activitatea de predare-învățare.

Întrebarea care se pune este: cum putem activa interesul pentru învățare a cât mai mulți studenți, mai ales că în forul lor interior simt nevoia unei „treziri“, responsabilizări și implicări, a unei ordini în tot ceea ce înseamnă activități, valori, priorități.

Se discută în prezent de asigurarea calității în învățământ, fenomen care se bazează pe analiza, evaluarea și luarea deciziilor corective în ceea ce privește procesul de învățământ, activitate în care sunt implicate atât cadrele didactice, cât și studenții. Numai prin înțelegerea și aplicarea celor 8 principii ale calității - orientarea spre clienți/beneficiarii activității didactice, un bun management organizațional la nivel de instituție și sală de curs (viziune clară, spre viitor, stabilirea obiectivelor, susținerea valorilor, crearea de modele etice și de încredere, formarea pentru responsabilitate, încurajarea contribuțiilor valoroase și recunoașterea lor), implicarea oamenilor (folosirea talentului și capacitații acestora, motivarea, inovarea, creativitatea, sentimentul de stăpânire a domeniului de activitate, responsabilitatea profesorilor și studenților pentru înnoirea continuă), abordarea procesuală, abordarea sistemică a managementului, îmbunătățirea continuă în urma autoevaluării corecte și a evaluării externe (stabilirea de obiective de schimbare, de ameliorare, măsurarea eficienței mecanismelor care determină și implementează aceste schimbări în bine), întemeierea deciziilor pe fapte, stabilirea unor relații reciproc avantajoase cu părțile interesate – se poate asigura implementarea corectă a procesului Bologna și obținerea unor rezultate de calitate. Analiza procesului de învățământ trebuie privită din trei perspective:

- *Funcțională*, în sensul că răspunde la întrebările de tipul: ce obiective se urmăresc?, de ce?, spre ce se tinde?
- *Structurală* (cine participă la desfășurarea procesului educației?, ce potențial au cadrele didactice?, ce potențial au studenții?, în ce condiții se desfășoară activitatea educativă?, cu ce resurse?, ce constrângeri există?, etc. ...)
- *Operațională* (cum se desfășoară procesul de învățământ, cum se îmbină predarea – învățarea - evaluarea, ce metode se utilizează, etc.).

Nu întâmplător, procesul de învățământ constituie partea centrală a sistemului de învățământ dintr-o universitate/facultate/școală, fiind forma cea mai înaltă de educație, instruire, formare, o activitate organizată cu o anumită gradare, sistematizare, cu o curricula prelucrată după norme psihopedagogice și științifice. În fond, procesul de învățământ reprezintă cel mai intensiv mod de a face educație, este laboratorul viu al facultății/universității, locul unde se realizează transferul culturii de la societate la student; aici se interiorizează diferite valori ale cunoașterii, valori morale, etice, producându-se metamorfoze în modul de a gândi, acționa, trăi al studenților. Poate că e nevoie să reconștientizăm importanța activității didactice mai ales în rândul cadrelor didactice, cât și la nivelul studenților.

Astfel, dacă privim procesul educativ în ansamblul său, constatăm că acesta este atât un proces de cunoaștere, un act de comunicare didactică, o unitate între predare – învățare - evaluare, precum și un cadru de organizare a situațiilor de instruire, de formare a deprinderilor, de dezvoltare a capacităților și abilităților.

În ultimii ani, managementul universitar a recunoscut oficial și a implicat studenții în evaluarea calității învățământului superior, însă doar prin completarea unor chestionare de evaluare a disciplinelor și cadrelor didactice sau sub forma unor activități de redactare a rapoartelor de evaluare a instituției de către studenți. Dacă la nivel macro-structural lucrurile încep să capete contur, e necesară conștientizarea cadrelor didactice și a studenților în legătură cu necesitatea implicării studenților în asigurarea calității universitare, respectiv evitarea situațiilor în care studenții sunt „fericiți“ că nu au făcut un curs sau că la un laborator nu au fost implicați în realizarea lucrării respective, sau că „au scăpat“ de un examen, fentând învățarea și implicit formarea lor. Nu trebuie uitați nici profesorii, care sunt indiferenți că sala de curs e plină sau goală, sau că într-o sală cu o prezență fizică de 60% din întreaga grupă, doar cei din primele bănci sunt atenți, colaborează (max. 10%), restul fiind preocupat de alte activități.

Ceea ce e esențial, și totuși parcă s-a uitat, este faptul că predarea – învățarea - evaluarea nu sunt simple activități unilaterale plasate în spațiu și timp, ci ele trebuie gândite ca un fluid, ca o contopire a celor trei activități într-un proces, în care și profesorii și studenții sunt evaluatori și evaluați. La acest nivel se poate vorbi de un parteneriat între cei doi agenți fundamentali ai educației.

În activitățile desfășurate de ARACIS cu studenții, cât și prin activitățile independente ale organizațiilor studențești, s-au cules o serie de opinii, nemulțumiri și observații ale acestora vis-à-vis de sistemul de învățământ din universitățile românești.

Dintre acestea, sunt:

1. Oferta de practică este slabă și calitatea redusă a acesteia la mai multe facultăți (în special din domeniile socio-umane, economice și ingineresti);
2. Studenții nu se simt reprezentați de colegii lor în Consiliile facultăților și Senat al universității deoarece acei reprezentanți nu organizează întâlniri cu aceștia, măcar înaintea ședințelor de Consiliu și Senat; s-au izolat de masa de student, nu dețin competențe de lider.
3. S-a constatat lipsa centrării pe student în predare, multe cursuri fiind centrate doar pe transmitere de informații; profesorii nu se obosesc să-și actualizeze cursurile, metodele de predare, strategia didactică;
4. S-a indus ideea că evaluările profesorilor se fac doar la anii I și II, dar tocmai la anii III și IV sunt importante căci la acest nivel se predau disciplinele de specialitate prin care se învață cunoștințe, se formează deprinderi și capacități cerute pe piața muncii;

5. În unele universități există dezinteres pentru calitate din partea cadrelor didactice, personalului TESA și chiar a unor persoane din conducerea facultăților și universităților. Se uită că cei dintâi responsabili cu asigurarea calității într-o instituție de învățământ superior sunt managerii, cadrele didactice și personalul auxiliar.
6. Sisteme de evaluare deficitare la examene, proiecte, activități practice. Există două situații în abordarea evaluării: fie se pune prea mare accent pe evaluarea sumativă, finală (examene finale), fie pe cea periodică (parțiale), încât studenții învață sau se pregătesc în „salturi”, doar atunci când știu că urmează a fi evaluați. E nevoie de evaluarea permanentă prin lucrări, teste și alte forme care să asigure o motivație mai mare pentru învățare și o asimilare mai bună a cunoștințelor;
7. Nu se cunoaște componența comisiei de etică, activitatea și procedurile ce trebuie urmate pentru depunerea unei plângeri, pentru soluționarea unei doleanțe. Poate că ar fi bine ca la începutul fiecărui an de studiu să se desfășoare activități de informare, comunicare, familiarizare cu structurile și departamentele din universitate, cu regulile și evenimentele din viața universitară, iar pe parcursul anului universitar să fie organizate activități recreative sau interactive în scopul creșterii coeziunii de grup. Din păcate, se constata că studenții din același an de studiu dintr-o facultate nici nu se cunosc între ei – abia la absolvire poate că se văd prima dată într-o formulă reunită.
8. De semnalat este faptul că în discuțiile comisiei de etică au intervenit uneori persoane din interiorul instituției pentru a stabili hotărâri subiective;
9. Regulamentele universității și hotărârile Consiliilor și Senatului nu sunt aduse la cunoștința studenților sau sunt doar afișate la avizier; uneori e bine ca unele informări să se facă în cadrul unor reuniuni cu studenții.
10. Nu există o procedură de examinare unitară pe universitate și din această cauză există foarte multe nemulțumiri din partea studenților cu privire la modul și modalitatea de examinare;
11. Nu întotdeauna examenul final reflectă conținutul materiei predate și învățate pe parcurs.
12. Raportat la numărul de studenți, biblioteca dispune de un număr mic de volume pentru discipline de studiu și nu se îmbină organic literatura tipărită cu cea electronică;
13. Personalul bibliotecilor nu este bine pregătit în sensul introducerii informatizării pentru facilitarea accesului la informație, nu sunt buni îndrumători și sfătuitoari pentru student.
14. Foarte mulți studenți s-au plâns de insuficiența relației profesor–student, menționând că sunt foarte puțini profesori care chiar îi ascultă și îi sprijină în învățare, în pregătire;
15. Realizarea efectivă a unui învățământ centrat pe student nu este înțeleasă de toți profesorii astfel încât să orienteze procesul de învățământ spre rezultate și spre necesitățile pieței muncii;
16. Se simte nevoia să fie analizate programele analitice, syllabus-urile sau designul cursurilor, metodele de predare – învățare - evaluare;
17. În unele cazuri există discipline care nu sunt utile, dar trebuie studiate pentru ca profesorii să aibă „norme“;
18. În urma aplicării procesului Bologna s-a redus numărul de ore la unele discipline dar cantitatea de informație a rămas aceeași.
19. Pentru studenții din anii I și II numărul de ore s-a redus, conform procesului Bologna, dar materia nu s-a restructurat, nu s-a rafinat, nu s-au eliminat informațiile redundante din acestea;
20. Studenții solicită suplimentarea cursurilor de limbi străine (ca număr de limbi străine și număr de ore).
21. Studenții simt nevoia de schimbare, de modernizare, de satisfacții profesionale;
22. De la viziune la realitatea sălii de curs e un drum lung care nu se scurtează din cauza comodității și inerției profesorilor;

23. Schimbarea este o nevoie, nu un moft;

24. Educația se schimbă prin educație .

Ce întrebă studenții?

1. În ce măsură doriți să ne vedeți ca parteneri în fiecare zi?
2. Cum facem să stăm toți la aceeași masă ?
3. Cum ne recunoaștem și cum organizăm problemele în funcție de priorități?
4. Cât de repede putem face toate acestea?

Ce își doresc studenții

1. Mobilitatea studenților;
2. Informarea studenților;
3. Transparența informațiilor;
4. Analize de nevoi, de formare în vederea adaptării curriculei academice la perspectivele pieței forței de muncă;
5. Învățământ centrat pe student;
6. Împărtășirea responsabilităților;
7. Accent pe învățare, nu pe predare;
8. Flexibilitatea traseului de învățare, a traseului profesional;
9. Autonomia celui care învață (în ce constă, cum este folosită, ce efecte are, cum o formăm);
10. Competente bine definite, adaptate secolului XXI;

De ce sunt slab pregătiți studenții?

1. Ponderea mare a studenților angajați;
2. Dezamăgire, ce au visat și crezut despre universitate a fost mai mult speranță;
3. Lipsa motivației;
4. Condiții sub așteptări;
5. Pregătire deficitară în învățământul preuniversitar fapt ce se resimte la momentul adevărului în învățământul universitar și/sau pe piața muncii;
6. Sărăcie și de multe ori sărăcie spirituală.

Ce ar trebui făcut?

1. Promovarea angajării studenților pe perioada practicii – opțiune avantajoasă pentru managementul carierei față de angajarea în timpul anului universitar;
2. Motivarea studenților pentru învățare prin asigurarea unor facilități, burse atractive, concurente cu salariul primit la locul de muncă;

Elemente critice ale instituțiilor de învățământ superior

1. Pregătirea practică este deficitară, uneori superficială, neglijată, spartană, necontrolată, este „cenușăreasa“ educației universitare;
2. Tehnicile de predare și de învățare au rămas neschimbate de foarte multă vreme, învățământul fiind încă unul centrat pe profesori; este necesară trecerea la un învățământ centrat pe student, pe așteptările și aptitudinile studentului, pe cerințele pieței muncii;
3. Cadrele didactice de predare nu prea știu ce fac asistenții la seminarii și lucrări de laborator, colaborarea dintre cadrele didactice de predare și cele de seminar este slabă, inexistentă;
4. Încă nu există un consens cu privire la conceptul actual de masterat și doctorat;
5. Așteptările studenților nu se regăsesc în ofertele educaționale și serviciilor oferite de universități (condiții oferite în România sunt de departe mai reduse decât condițiile oferite în UE);
6. Pregătirea de specialitate este supradimensionată și pregătirea psiho-pedagogică este insuficientă pentru studenții care urmează o cariera didactică în învățământ;
7. *Absența unor strategii de monitorizare a modului de inserție a absolvenților pe piața forței de muncă, chiar de a cunoaște ceea ce dorește piața muncii;*
8. Inexistența încă a unui cadru și a unui registru național al calificărilor pentru învățământul superior fapt care face ca universitățile să ofere multe specializări care nu se finalizează într-o calificare relevantă pentru piața muncii;
9. Slaba dezvoltare a sistemului de consiliere și orientare pentru studenți în cadrul universităților;
10. Structurarea fragilă a Centrelor de relații cu mediul economic și de afaceri în vederea organizării stagiilor de practică ale studenților
11. Se ignoră în universități standarde de învățare/criteriile și rezultatele concrete în învățare;
12. Implicarea redusă și numai formală a studenților în procesele de asigurare a calității instituționale;
13. Implementarea efectivă a sistemului ECTS (atât ca acumulare cât și ca transfer de credite de studiu) și recunoașterea studiilor efectuate într-o altă instituție de învățământ superior este deficitară, se face cu suspiciune, nepăsare și ignoranță;
14. Admiterea pentru studiile de licență se face exclusiv pe baza mediei de la Bacalaureat, pe baza de „dosar“ fără a fi plină de conținut, de substanță, s.a.

Ce fac sau nu fac unele universități?

1. Ignorarea efectelor calitative ale învățământului superior de masă;
2. Slabă utilizare a tehnologiilor informației și comunicării în formarea profesională a studenților;
3. Ignorarea răspunderii publice a tuturor universităților publice și private;
4. Conducerile unor universități și facultăți, inclusiv multe din cadrele didactice se orientează numai spre contractele de cercetare, vizibilitate externă, etc. și neglijează legăturile cu studenții;
5. Puțini studenți sunt în mod real antrenați în cercetare, ei fiind trecuți pe liste numai când se propun proiectele de cercetare spre a câștiga puncte la evaluare
6. Existența sporadică a condițiilor îmbunătățite de învățare datorită investițiilor preferențiale (chiar și în cadrul aceleiași universități);
7. Lipsa securității în campusurile studențești;
8. Deficiențe în organizarea activităților de practică;
9. La master, multe din conținuturile disciplinelor studiate se repetă cu cele de la licență;
10. Orarul masteratelor nu este bine ales (se țin seara, nu vin profesorii, nu sunt atractive, mulți masteranzi lucrează, vin rar la ore și numai la examene). Masteratele sunt făcute pentru asigurarea normelor cadrelor didactice;
11. Ignorarea nivelului european 7EQF.

Capacitatea de angajare

1. Diplomele de licență nu au încă credibilitate în rândul angajatorilor; aceștia nu sunt informați despre sistemul Bologna;
2. Instituțiile și guvernele trebuie, așadar, să încerce intensificarea dialogului cu angajatorii
3. Este de importanță vitală ca guvernele să dea un exemplu bun prin afirmarea clară a disponibilității de a angaja licențiați Bologna pentru posturile în serviciul public, cu specificarea condițiilor (carriere posibile, salarii);
4. Capacitatea de angajare trebuie abordată la nivel de politici, concretizate în acțiuni concrete;
5. Știu instituțiile pentru ce piață produc absolvenți? Ce cere piața muncii?;
6. Știu angajatorii ce doresc de la absolvenții instituțiilor de învățământ superior sau au cerințe variabile, schimbătoare cu timpul, cu vremurile?

Instituțiile ar trebui să facă mai mult, pentru:

1. A se angaja în dialog cu angajatorii;
2. A urmări parcursul profesional al absolvenților;
3. A realiza consilierea în carieră, în colaborare cu agenții de stat sau private;

Ce întrebări se pot pune

1. În ce măsură oferta de formare este concepută în vederea mobilității studenților în Europa și restul lumii?
2. Instituția atribuie titluri și grade incontestabile, recunoscute și acoperite valoric?
3. Instituția întreține relații strânse cu responsabilii din învățământul preuniversitar din regiune?
4. Există un dispozitiv de asistență pentru anumite categorii (studenți handicapați, sportivi de performanță, persoane aflate la reluare de studii, studenți cu dublu statut de salariat și de student)?
5. Oferta de formare propune diplome europene și multinaționale?
6. Oferta de formare are în vedere finalizarea studiilor după nivelul licență sau continuarea studiilor printr-un program de master, doctorat?
7. Este instaurată în universitate o politică de luptă împotriva eșecului?
8. Politica doctorală este integrată politicii cursurilor de pregătire de nivel ridicat, de excelență?
9. Reprezentanții mediului industrial și economic participă la procesul de predare în cadrul studiilor masterale profesionale? Cum sprijină aceștia universitatea?
10. Instituția se asigură că toate cursurile pe care le-a anunțat sunt efectiv organizate, bine structurate și predate de cadre didactice competente?
11. Studenții fac parte în mod activ din procesul de evaluare a cursurilor și a metodelor de predare?
12. Instituția mediază contactele între profesorii de liceu și proprii profesori universitari?
13. Toți studenții dispun de o adresă de poștă electronică?
14. Există un permis de bibliotecă ce permite accesul la toate colecțiile tuturor bibliotecilor?
15. Bibliotecile au program prelungit, chiar sâmbătă, duminică, noaptea? Există săli de lectură în apropierea căminelor studențești?
16. Resursele documentare electronice sunt accesibile de la toate calculatoarele universității?
17. Instituția a creat un birou al vieții studențești?
18. Instituția duce o politică de medicină preventivă?
19. Instituția își cunoaște punctele tari și punctele slabe în materie de cercetare?
20. Instituția asigură viitorul cercetării și îi menține potențialul?
21. Instituția cunoaște totalitatea proiectelor și activităților în care sunt implicate echipele sale de cercetare?
22. Instituția formează o pepiniera de tineri cercetători și elaborează o politică de inserție?
23. Instituția veghează la participarea cercetătorilor străini, gazduiți temporar în universitate, la procesul didactic?

Aspecte care îi frământă pe studenți

1. Universitatea dispune într-o mică măsură de echipamente tehnice de învățare, predare și comunicare care să faciliteze activitatea cadrelor didactice și receptivitatea studenților;
2. Regulamentul de acordare a burselor nu este aplicat consecvent;
3. Obiectivele generale și specifice ale cursurilor nu sunt formulate explicit și nu se urmărește atingerea lor;
4. Studenții spun că nu au primit niciodată suport de curs, nici în format electronic și nici tehnoredactat sau sub o altă formă;
5. Nu toți profesorii au ore de permanență la dispoziția și dorințele studenților;
6. Procedurile de examinare diferă de la o grupă de studenți la alta sau de la un an la altul, la examinare pe lângă titularul de curs nu mai participă încă un alt cadru didactic, este o dezordine totală;
7. De la bibliotecă, foarte multe cărți nu se pot împrumuta acasă studenților, din cauza numărului redus de publicații;
8. Profesorii sunt implicați în alegerea studenților reprezentanți în consiliile facultăților și în Senat, dar procesul nu este transparent;
9. Nivelul de informatizare al administrației din facultăți și universități nu este compatibil cu cel din spațiul european;
10. Datorită numărului mare de studenți și numărului mic de spații pentru activități sportive, studenții nu au acces în timpul săptămânii în sălile de sport, acestea nefiind disponibile;
11. Nu sunt publice fișele disciplinelor, cel puțin nu există în „Ghidul studentului”, care poate fi consultat pe pagina web a fiecărei universități;
12. Rezultatele învățării la fiecare disciplină nu sunt prezente în nici un document scris;
13. Există mari diferențe privind accesul la discipline opționale între studenții pe sistemul vechi de învățământ și cei care sunt pe sistemul Bologna;
14. Nu există o procedură de examinare unitară pe universitate și din această cauză există foarte multe nemulțumiri din partea studenților;
15. Există cadre didactice care nu dețin calități de pedagog, însă sunt excelenți pe partea de cercetare;
16. De semnalat este faptul că, în discuțiile comisiei de evaluare au intervenit persoane din interiorul instituției pentru a influența acordarea nivelului indicatorilor de calitate;
17. Comisia de etică nu are încă un obiect de activitate propriu-zis, organizarea activității acesteia fiind încă la început;
18. S-a constatat acordarea cu întârziere de câteva luni a burselor de studii și sociale pentru studenți;
19. Uneori există o atitudine necorespunzătoare față de studenți din partea personalului din secretariatul facultății. Sistemul de informatizare prezintă încă numeroase deficiențe în circulația, transparența și accesibilitatea informațiilor;
20. Nu există suficiente locuri în sala de lectură a bibliotecilor;
21. Uneori nu există suficiente locuri de cazare în căminele instituției;
22. Cantina este nemodernizată și slab administrată;
23. Nu există o bază sportivă modernă;
24. Sunt puține săli de cursuri și seminarii dotate cu tehnică modernă de prezentare a cursurilor;
25. Numărul studenților cu taxă este mult mai mare decât cel al studenților bugetați;
26. Fondurile alocate din resurse proprii pentru bursele pentru studenți sunt foarte mici;
27. Există cursuri învechite la unele materii;
28. La unele facultăți (în special cele cu profil economic), lipsa practicii și neactualizarea periodică a conținuturilor cursurilor creează discrepanțe între calificările furnizate de universitate și cele solicitate de piața muncii;
29. Examenele sunt bazate în mare parte pe reproducere de teorii însușite în timpul cursului și prea puțin ca evaluare de competențe practice nedobândite;

30. Aprecierile cadrelor didactice de către colegii lor au fost cu mult mai bune decât cele din partea studenților, tendința fiind de a acorda punctaje maxime între colegi;
31. Sunt foarte puțini profesori care utilizează metode de predare noi, interactive, de implicare a studenților la cursuri și seminarii;
32. Există servicii de secretariat necorespunzătoare în unele facultăți;
33. S-a observat o deficiență în oferta de informații publice (există unele informații utile postate pe site-ul instituției, însă nu suficiente);
34. Recunoașterea studiilor efectuate într-o altă instituție de învățământ superior nu se realizează pe baza transferabilității creditelor prin sistemul ECTS, supunerea nejustificată a studenților la susținerea examenelor ca restanțe deși au efectuat cursuri similare în timpul studiilor realizate ca bursă de studiu într-o universitate dintr-o altă țară;
35. Gestionarea deficiență și lipsa valorificării chestionarelor de evaluare a satisfacției studenților, precum și a celor de evaluare a profesorilor de către studenți;
36. Sistemul de evaluare și examinare a studenților nu este corect (favorizarea unor studenți necalificați, examenele se bazează pe reproducerea de informații ș. a.);
37. Este necesară dezvoltarea și implementarea unei strategii consistente de formare profesională continuă a cadrelor didactice din universitate;
38. Este necesară diversificarea ofertei de discipline opționale oferite studenților, realizarea unor parteneriate durabile și concretizabil pentru efectuarea practicii de specialitate de către studenți;
39. Adaptarea metodelor de predare, utilizate în activitățile didactice, specific grupului căruia i se adresează și generalizarea utilizării tehnologiilor moderne de predare – învățare la nivelul tuturor disciplinelor;
40. Studenții interesați de asigurarea calității în învățământul superior nu au întotdeauna încredere în demersul ARACIS, consideră că lucrurile se pot schimba doar de jos în sus, la presiunea studenților;
41. Contractele de studiu la unele facultăți s-au semnat foarte târziu;
42. Sunt profesori care citesc cursuri neactualizate;
43. Accesul în laboratoarele moderne este permis mai ales doctoranzilor, masteranzilor mai puțin studenților;
44. Reexaminarea în cazul contestării notei se face de același profesor;
45. Chiar în timpul programului cu publicul, personalul secretariatului se ocupă de alte activități sau au o atitudine oarecum ostilă problemelor cu care vin studenții sau alte persoane;
46. Realizarea efectivă a unui învățământ centrat pe student; nu toți profesorii înțeleg să orienteze procesul de învățământ spre rezultate și spre student;
47. Cuantumul prea mic al burselor este principalul motiv pentru care studenții se angajează în timpul studiilor;
48. Este nevoie de amenajarea sau reamenajarea sălilor de lectură în cămine;
49. Cursuri în același format și conținut sunt predate mai multor generații la rând;
50. Există profesori care predau parțial cursul;
51. Există profesori care predau citind cărți „destul de vechi”;
52. Structura orarului nu ține seama de deplasarea studenților de la un corp de clădire la altul;
53. Se fumează pe holurile universităților;
54. Nu se afișează la timp actele necesare pentru burse sociale;
55. La unele facultăți limbile străine și sportul nu sunt trecute în orar, s.a.

În acest sens, ARACIS a inițiat acțiuni prin care studenții să fie implicați ca membrii în echipele de evaluare instituțională, să fie școlarizați în cadrul training-urilor de formare ca evaluatori externi, cât și să-i formeze ca evaluatori interni pentru universitatea din care fac parte, fapt ce a creat premisele implementării culturii calității chiar în rândul beneficiarilor educației. Acestea au fost materializate prin workshop-uri și training-urile organizate în anul 2009 în colaborare cu ligile studențești ANOSR

și UNSR, în București, în cadrul Universității din București (28 februarie – 3 martie 2009) și la Brașov, în cadrul Universității Transilvania din Brașov (30 martie – 5 aprilie 2009), cu studenții din universitățile incluse în programul de evaluare instituțională în cadrul training-urilor pentru formarea evaluatorilor interni (din perioadele: 07 – 08 mai 2009, 14 – 15 mai 2009, 11 – 12 februarie 2010, 18 – 19 februarie 2010).

În funcție de specificul fiecărui training (pentru evaluatori externi/evaluatori interni), la sfârșitul training-ului, studenții și-au însușit principalele cunoștințe privind etapele evaluării, aspectele urmărite în evaluare, documentele necesare în evaluarea instituțională, modalități de comunicare și adresare, îmbogățirea vocabularului cu termeni specifici, aspecte legate de codul de bune practici; competențe și abilități referitoare la modul de întocmire a fișei vizitei, la elaborarea raportului de evaluare, la obiectivitatea judecăților de valoare, sesizarea aspectelor de finețe; la conduita și bunele practici în timpul procesului de evaluare etc. . Valoarea adăugată a acestor workshop-uri a fost dată, pe de o parte de oportunitatea socializării și coeziunii de grup a studenților din universități diferite ca regiune și profil, iar pe de altă parte de crearea sentimentului de comunitate și comuniune academică în scopul asigurării și creșterii calității în învățământul superior românesc.

Formarea studenților ca evaluatori ARACIS reprezintă un proces continuu datorat în mare parte absolvirii facultăților de către studenți, deci reîmprospătării resursei umane. Astfel, ARACIS continuă acțiunea începută de formare a studenților, urmând să organizeze împreună ANOSR, în **luna mai**, în cadrul **Universității Dunărea de Jos din Galați**, Training-ul de Formare a Evaluatorilor Externi.

Concluzii

Lucrarea constituie un opis cu problemele, frământările și așteptările studenților din universitățile românești, culese atât din rapoartele de autoevaluare instituțională cât și de evaluare externă. Abundența și diversitatea problemelor dovedesc pe de o parte preocupările studenților privind calitatea învățământului superior românesc în context european, cât și dorința lor de implicare în rezolvarea problemelor care îi frământă. Semnalul de alarmă tras de studenți poate constitui un punct în de plecare în autoevaluarea fiecărei structuri universitare. Credem că articolul prezentat este o invitație la introspecție privind asigurarea calității educației.